
AREt ODA
TİCARET BORSA
T.C

TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ (TOBB) BAŞKANI

RİFAT HİSARCIKLIOĞLU

Ülkenin gerçek tanıtımı Filistin Sanayi Bölgesi gibi projelerle olur

TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, 2006'nın ilk röportajında Türkiye ekonomisi ve dünyadaki gelişmeleri değerlendirdi. Hisarcıklıoğlu'nun istihdam, üretim, yatırım, büyüme, eğitim, vergi reformu, kayıtdışı ile mücadele, Ortadoğu'da barışın inşası ve hükümet çalışmalarına ilişkin görüşleri...

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu 2006'nın ilk röportajını Dünya Gazetesi Yayın Yönetmeni Osman Arolat, Ankara Temsilcisi Barış Ferit Parlak ve Ankara Haber Müdürü Hüseyin Gökçe'ye verdi. Röportaj gözlemlerini Dünya'daki "Ankara Sohbetleri" sayfasında aktaran Parlak TOBB'daki değişimi, "Gümrüklerdeki sorunların çözümüne yönelik müdahaleler ve yapılan yatırımlar; teknoloji ve bilimde gelişim için TOBB Üniversitesi'nin kurulması ve dünyanın sayılı üniversiteleriyle işbirliğine gidilmesi, Filistin'deki Erez Sanayi Bölgesi'nin yeniden yapılandırılması için hazırlanan projenin ABD, AB ülkeleri ve Japonya başta olmak üzere tüm dünyadan destek alması ve bu projenin sıkıntılı birkaç sektöre fırsat yaratacak olması TOBB'daki değişimin somut örnekleri" sözleriyle anlattı. Dünya ve Türkiye ekonomisindeki gelişmeler ile TOBB'un çalışmalarını değerlendiren Hisarcıklıoğlu'nun sorulara verdiği cevaplar şöyle:

Türkiye'nin ekonomik gelişmelerinden en çok etkilenen, büyük bir sivil toplum kuruluşunun tepe noktasındasınız. Ekonominin 2005 yılı performansını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Makroekonomik göstergeler oldukça iyi noktaya ulaştı. Maastricht Kriterleri'nin iki tanesi şimdiden tutturuldu. Faizler geriledi, bütçe açığının GSMH'ye oranı yüzde 3'ün altına geriledi. Faiz oranlarındaki düşüşün getirdiği rahatlatma, kamu harcamalarında gerekli tasarruf sağlanarak desteklenmemiştir. Toplumun tüm kesimleri kemer sıkarken, kamu kesimi harcama tasarrufuna gitmemiştir. Büyümenin toplumun bütün kesimleri

tarafından eşit ölçüde hissedilmemesinin altında yatan sebeplerden bir tanesi de budur.

İhracat artış hızının yüzde 17 civarında olmasına rağmen ara malı ithalatının yüzde 20'nin üzerinde çıkması reel sektör için olumsuz bir gelişmedir. Yüksek girdi maliyetlerinden dolayı rekabet gücünü koruyabilmek için ara malı üretmek yerine ithalata yönelinmiş olması özellikle KOBİ'leri son derece olumsuz etkilemiştir.

Merkez Bankası Başkanı'nın görev süresi 2006'da doluyor. İhracatçılar başta olmak üzere siyasilerden de Serdengeçti'ye yönelik tepkiler var?

Merkez Bankası (MB) Başkanı tek başına politika izleyemez. O zaman eleştirileri yanlış mecraya çekilerek yanlış hedefe atış yapılıyor ve hedef vurulamıyor. MB kendi başına politika uygulamaz, ekonomi politikasının ana konseptini hükümet belirler. Hükümetin uyguladığı ekonomik programa uygun olarak Merkez Bankası kendi serbestiyesi içinde hareket eder. Siz şimdi Merkez Bankası'nı yanlış buluyorsanız, ekonomi politikasına hücum ediyor olmanız lazım. Burada şahsın bir şeyi yok ki, A şahsı, B şahsı. Yani Süreyya Serdengeçti gitse, yerine başka birisi gelse değişecek bir şey yok.

KAYITDIŞI İLE MÜCADELE İÇİN VERGİ SİSTEMİ YENİDEN DÜZENLENMELİ

Ekonominin ve şirketler kesiminin karşı karşıya kaldıgı sıkıntıların tamamı, yapısal reformların tamamlanmadığı alanlarla ilgilidir. İstihdam sorununun kaynağı yüksek istihdam maliyetleridir. Halen bir işveren, asgari ücretle çalışan birinin eline geçen net ücretin yüzde 70'i kadar pirim ve vergi ödemektedir. Buna rağmen sosyal güvenlik sistemi açığı her sene artmaktadır. 2004'te 12 milyar dolardı, 2005'te 16 milyar doları aşacak. Önlem alınmazsa 2006 açığı daha da büyüyecek. Bu açık durduğu müddetçe istihdam maliyetleri inemez. Maliyetler düşmeyince de istihdamda başarı sağlanamaz. Bu yüzden üç yıldır konuşulmasına rağmen adım atılmamış olan sosyal güvenlik reformu en acil konu olarak mutlaka tamamlanmalıdır. Altyapı sektörlerindeki 'elektrik, haberleşme, limanlar ve demiryolları gibi serbestleşme ve özelleştirmeler hızlandırılmalıdır. Bu sayede girdi maliyetleri düşürülebilecek ve yurtdışı rekabet gücümüz artacaktır. Devlet yardımlarıyla ilgili düzenlemeler de tamamlanarak, yatırım teşvik sistemi daha etkin ve kaynak israfına yol açmayan bir yapıya kavuşturulmalıdır. Kayıtdışıyla mücadele için vergi sistemi yeniden düzenlenmeli ve basitleştirilmelidir. Gelir ve Kurumlar Vergisi indirimi, kapsamlı bir vergi reformunun ilk adımı olarak düşünülmüşse ve arkasından vergi sistemi reformu gelecekse, o zaman etkisi daha büyük olacaktır.

MAKRO RAKAMLARDAKİ İYİLEŞME TÜM SEKTÖRLERE AYNI ÖLÇÜDE YANSIMADI

Şirketler kesimi için 2005 yılı makro ekonomi kadar olumlu geçmedi. Şühpesiz ihracat rakamının 70 milyar doları geçmesi, yani tarihi hedefimiz olan kişi başına bin dolarlık ihracat rakamını yakalamış olmamız, turizmde 20 milyon turist sınırını aşmamız, otomotiv, beyaz eşya, demir çelik, çimento ve inşaat gibi temel sektörlerdeki canlanma olumluydu.

Ancak resmin bütününe baktığımızda, makro rakamlardaki iyileşmenin, tüm sektörlere ve şirketlere aynı ölçüde yansımadığını görüyoruz. Protesto edilen faturanın yüzde 70 artarak 2 milyar YTL'ye ulaşması, işsizlik sorununun büyüklüğünü koruması da bu yüzdendir.

2005'in ilk üç çeyreğindeki yüzde 5,5'lik büyümeye rağmen imalat sanayi büyümesinin yüzde 4,6'da, tarımdaki büyümenin ise yüzde 4,5'de kalmış olması, dikkat edilmesi gereken göstergelerdir.

Reel sektör için bir diğer olumsuz gelişme ise ihracat artış hızının yüzde 17 civarında olmasına ragmen, ara malı ithalatının yüzde 20'nin üzerine çımasıdır. Yüksek girdi maliyetlerinden dolayı, rekabet gücünü koruyabilmek için, ara malı üretmek yerine ithalata yönelinmiş olması, özellikle KOBİ'lerimizi son derece olumsuz etkilemiştir.

Yani Merkez Bankası'nın bağımsız olmadığını mı düşünüyorsunuz?

Bağımsızlığı var doğru ama "ben şu politikayı uygulayacağım, sen bu çerçevede bağımsız olarak hareket et" derler ve öyle olur. Ama politikanın ana omurgası hükümet tarafından belirlenir. Şimdi dalgalı kuru merkez bankası mı hükümet mi tercih eder?

Kayıtdışı ekonomi konusunda, ekonominin kayıt altına alınması çalışmaları var, bunları yeterli ve uygulanabilir buluyor musunuz?

Kayıtdışı ekonominin en çok zararını biz görüyoruz. Türkiye'nin petrol ithalatı yüzde 2 azaldı. Öbür tarafta Türkiye yüzde 5 büyüdü. Bu Türkiye tarihinde bir ilk. Oysa büyümeye paralel olarak petrol ihtiyacının ve ithalatının artması gerekiyor. Yüksek vergi oranlarından dolayı kaçakçılık teşvik edildi. Başta istihdam vergileri olmak üzere vergi sistemi, kayıtdışı ekonomi teşvik ediliyor. Vergileri ödenebilir makul düzeye çekerseniz ekonomiyi kayıt altına alırsınız.

"Özel sektörün tek yetkili temsilcisi biziz"

Gerek müzakere sürecinde gerekse tarama sürecinde AB nezdinde Türk iş dünyasını kimin temsil ettiği tartışmaları yaşandı. Basında bir TOBB-TÜSİAD gerginliği oluştu?

Biz böyle bir tartışma içinde değiliz. Kim temsil edecek diye bir şey yok. TOBB tüm Türk özel sektörünün tek yetkili temsilcisidir. Anayasa'nın 135'nci maddesi uyarınca 5175 Sayılı Yasa ile bu görev bize verilmiştir, bunun tartışması yok. "Ben bunu tanımıyorum" deme şansın yok. Anayasa ve Kanun var olduğu sürece, Anayasa ve Kanunları tanımıyorum deme şanın yok. Böyle

bir tartışma içinde olmadığımız gibi böyle bir kaygı da taşımıyoruz. Bugün TOBB içerde ve dışarıda Türk özel sektörünü hakkıyla temsil eden bir organdır.

"Wolfenshon çantasında 3 milyar dolarla bana geldi"

Türkiye'deki gündemin yoğunluğuna bağlı olarak tam anlamıyla hak ettiği yeri bulamayan bir Erez Sanayi Bölgesi projesi var. İsrail ve Filistinli işadamlarını bir araya getirme fikri nereden çıktı?

Bu projeye aslında 2003 yılında başladık. "Bölge barışına nasıl katkı sağlayabiliriz?" diye düşündük. İsrail ile ticaretimiz çok iyi ama Filistin ile bir şey yapamıyoruz. Filistin ile ticareti İsrail üzerinden gerçekleştirmek zorunda kalıyoruz. Bu iki ülkenin işadamları daha önce kurumsal anlamda hiçbir araya gelmemişler. İsrail Odalar Birliği Başkanı ile yaptığımız görüşmelerde karşılıklı konuşurken, konu kendiliğinde gündeme geldi. Ankara Platformu adı altında Türkiye dahil üç ülkenin işadamlarını bir araya getirelim dedik.

Savaş halinde olan iki ülkenin işadamlarını bir araya getirmek zor olmadı mı?

Tabii ki zor oldu. Toplantı konusunda kendi aramızda mutabakata vardık ama siyaseten bir araya gelemiyorduk. Filistinliler oradan çıkamıyordu. Filistin Başbakanı Abbas ve İsrail Başbakan Yardımcısı Perez'den yardım istedim, bizim başbakan da devreye girince her ikisi de kabul ettiler. Nihayetinde geçen yıl nisan ayında ancak bir araya gelebildik. Biz işadamıyız, siyasetçiden farklıyız. "Ne yapabiliriz" tartışırken o zamanki adıyla Erez Sanayi Bölgesi'nin yeniden canlandırılması gündeme geldi.

Filistin Sanayi Bölgesi'nin bugünkü durumu nasıl? Faaliyet var mı?

2000 yılı öncesinde beş bin Filistinlinin istihdam edildiği 200 fabrika çalışıyordu. Ancak şimdi faal 30 tesiste sadece 100 Filistinli'nin çalıştığını gördük. Üstelik belli bir yaşın üstündeki Filistinli'nin de çalışmasına izin verilmiyor. Bunu da gördükten sonra "burayı hep birlikte ortak çalıştıralım" dedik. Yeri tespit ettik. Uluslararası kamuoyundan müthiş destek geldi. Haziran ayında İsrail ve Filistin'de iki ayrı toplantı daha yaptık.

Bu işi gerçekleştirmek bir maliyet ister. Uluslararası destek sadece sözde mi kalıyor? Para yardımı önerenler var mı?

Dünya Bankası eski başkanı James Wolfenshon, şimdi G-8 zirvesinde Filistin'in kalkınması için görevlendirildi. G-8 bu işe 3 milyar dolar kaynak ayırdı. Wolfenshon "Dünyanın elindeki tek somut proje sizinki" diyerek görüşmeye geldi. "Bu projeyi canlandırabilirsen çantasında 3 milyar dolar olan bir adam olarak her türlü desteği vermeye hazırım" dedi. Daha sonra, Dünya Bankası, Pentagon, AB gibi yerlerle de kurumsal olarak görüştük. Konu bizim kamuoyunda pek yankı bulmadı ama dünyada herkesin haberi var. Son olarak 4-5 Ocak 2006'da Filistin ve İsrail'de anlaşma imzaladık. Japonya Başbakanı bile sırf bunun için geldi ve bizimle görüştü.

MAASTRİCH KRİTERLERİ'NDEN İKİSİNİ ŞİMDİDEN TUTTURMUŞ BULUNUYORUZ

2005 yılında ekonominin yüzde 5 oranında büyümesi bekleniyordu. Yıl sonu itibariyle bu oranın geçilmesi ve 5,5-6,0 oranında bir rakama ulaşılacağı kanaatindeyim. Aynı şekilde 2005 yılında enflasyonun yüzde 8 olması hedeflenmekteydi bu rakama da ulaşıldı. Diğer taraftan faiz giderlerinin GSMH'ye oranı 2002 yılındaki yüzde 19 seviyelerinden 2005 yılı için yüzde 11 seviyelerine geriledi. Böylece bütçe açığının GSMH'ye oranı yüzde 3'ün altına indi. Bunlar olumlu gelişmeler olarak sıralanabilir. Kamu net borç stokunun milli gelire oranının yüzde 60'a gerilemesiyle de şimdiden Maastrich Kriterleri'nden ikisini tutturmuş oluyoruz. Bu faktörler, sürdürülebilir bir büyüme için gerekli olan makroekonomik altyapının sağlanması için hayati öneme sahip hususlardı.

Ancak faiz oranlarındaki düşüşün getirdiği rahatlama, kamu harcamalarında gerekli tasarrufun sağlanmasıyla desteklenmemiştir. Bir başka deyişle, toplumun tüm kesimleri kemer sıkmayı sürdürürken, kamu kesimi harcama tasarrufuna gitmemiştir. Faiz dışı harcamalar neredeyse enflasyonun üç katı (yüzde 22) artmıştır. Bu harcamaları finanse edebilmek için de vergi gelirleri yüzde 21 oranında yükselmiştir.

Esasen yaşanan büyümenin toplumun tüm kesimleri tarafından eşit ölçüde hissedilmemesinin altında yatan sebeplerden birisi de budur. Ayrıca dış ticaret dengesinin aleyhimize bozulmaya devam etmesi, cari açığın kontrol altına alınamaması da ciddi birer risk unsurudur. Türkiye, AB'ye üye olan 10 yeni ülke gibi yüksek cari açık veriyor ama bizim durumumuz onlardan farklı. Onlar artık birer AB üyesi ve cari açık riskini tüm AB birlikte taşıyor. Bu yüzden risk potansiyeli düşük. Biz ise bu riski tek başımıza taşıyoruz ve cari açık her zaman ekonominin en büyük kırılganlık sebeplerinden biri olmuştur.

FİLİSTİN SANAYİ BÖLGESİ, BİR YATIRIM FIRSATI OLMASINDAN ÖTE BARIŞ PROJESİ

Biz bu projeyi bir yatırım fırsatı olmasının ötesinde, İsrail ile Filistin iş dünyaları arasında karşılıklı güveni tesis etmek üzere gündeme getirdik ve başardık. Ticaret sadece gelir artışı getirmez, karşılıklı temasları sağlar ve toplumları yakınlaştırır.
Filistin tarafı için bu projenin iktisadi ayağı öne çıkmaktadır ve binlerce Filistinli'ye iş imkanı sağlayacağından, toplumsal gelir düzeyini artıracak ve istikrar getirecektir. İstikrarın artması ve iş ortamının gelişmesi İsrail için de faydalıdır. Bu proje siyasi değil ekonomi temeline oturduğundan, hükümet değişse de İsrail'in olumlu yaklaşımını koruyacağına inanıyorum. Öte yandan bu projenin yapılabilmesi için TOBB tarafından ortaya konulan emek ve kaynak, Türk özel sektörünün bölgedeki görünürlüğünü de artırmıştır. İşadamlarımızın bölgedeki hareket serbestisini artıran her girişim Türkiye için tanıtımdır ve önemlidir. Projenin ilerleyen safhaları bu görünürlüğü daha da artıracaktır. TOBB'un başını çektiği Ankara Forumu Girişimi, bölgede görünürlüğünü artırmak isteyen başka ülkelerin çalışmalarını geride bırakmıştır. Türkiye'nin iş yapabilme kapasitesini proje bazında ortaya koymak, Türkiye'nin gerçek tanıtımıdır. İşte ülkenin gerçek tanıtımı, şov yaparak değil böyle olur.

Barış konusunda görevi niye Türkiye ve siz üstlendiniz?

İki tarafın insanları da bize sıcak bakıyor. Bunu ancak Türkiye yapabilirdi. Türkiye'de hep, "stratejik üstünlüğümüz var" filan deniliyor ama somut bir ilerleme kaydedilemiyordu.

Bu aslında AB için de çok önemli. AB'ye tam üye olma savlarımızdan birisi de bu. AB bu barışı sağlayamadı ama Türkiye yaptı. Dolayısıyla dış politika açısından da çok önemli.

Peki insanlar niye buraya yatırım yapsınlar? Riski yüksek bir bölge değil mi? Buranın avantajları neler?

Filistin'de üretilen mallara dünya sıfır gümrük sıfır kota uyguluyor. Bütün dünya, "Filistinde üretilsin, dünyaya satılsın ve halk zenginleşsin" istiyor. İnsanlar işsiz olduğu zaman yapacakları bir şey yok. Dünyada en yüksek işsizlik yüzde 43 ile Filistin'de. Biz burayı Türk sanayicisi için de bir atlama noktası olarak görüyoruz. Çin ile Bengaldeş ile rekabette zorlanıyoruz.

Bu çerçevede Türkiye Çin ile uluslararası alanda rekabet edebileceği sektörlerden bir tanesini tekstil olarak görüyoruz. Buradaki güvenliği de bir Türk özelsektör şirketi sağlayacak.

"ABD sermayesi beş yıl alım garantisi verdi"

Biraz da teknik bilgi verir misiniz?

Hazırda üretim için uygun 470 dönüm arazi var, bu arazi 670 dönüme de çıkarılabilir. Türkiye'de üretilip orada birleştirme yapılabilir.

O kadar enteresan ki Chicago Ten diye bir insiyatif grubu beni aradı. Chicago'da belli düzeye gelmiş, Yahudi, Hıristiyan, Müslüman işadamları var. Buraya nasıl katkı sağlayabileceklerini sordular. "Üretilen mallara kontrat bulabilirsiniz" dediğimizde, bunların beş yıl fiyat ve miktar garantisini sağlayabilecekleri gündeme geldi. Önceki sorunuza paralel olarak buraya gelip yatırım yapanın ürün satışıyla ilgili herhangi bir problemi olmayacak.

Biz burada bir anlamda OSB işleticisi olacağız, talepte bulunanlara yer tahsis edeceğiz. Yatırımcılardan altyapı parası alınmayacak, bir sürü kolaylık sağlanacak.

Proje somut olarak ne zaman hayata geçer ?

Çok zor bir coğrafya, o kadar ki ülke içinde parçacıklar, ülkeler var. Ayrı noktalar var. Düşünün şimdi İtalya'nın içindeki Vatikan gibi bir yer burası. Bu ülkelerde barış isteyen olduğu gibi şahinler de var. Bunlara rağmen proje devam ediyor. Aksaklık olmaz ise 6 ay ile en geç 1 yıl arasında bitirebiliriz. İsrail de limanın kullanımı için kolaylık sağlayacak.

Son dönemlerde Türkiye'nin gündemine pek çok konu getiren TOBB alışılmışın dışında bir işe girişerek üniversite kurdu. TOBB ETÜ'yü kurarken neyi bekliyordunuz?

Türkiye'de 77 üniversite var. Yıllardır konuşulmasına rağmen üniversite-sanayi işbirliği bir türlü tamamen hayata geçirilemedi. Büyük firmalar AR-GE'ye para ayırabiliyor ama sanayinin yüzde 95-99,5'ini oluşturan KOBİ'ler bunu yapamıyor. Türkiye hazır ürünleri birleştirmek yerine artık kendi markalı ürünlerini de üretmeli. Örneğin bir teybin düğmelerinin kolay kırılmaması için araştırma yapılması gerekiyor. Bunu işletmeler tek başına yapamıyor ama yeni icatlar üniversite-sanayi işbirliği ile ortaya çıkıyor.

Özellikle 2001 krizinde gördük ki ekonominin iyi idare edilmesi serbest piyasa ekonomisine inanmış insanların yetişmesiyle mümkün.

Dolayısıyla özel sektöre uyumlu gençlere ihti-

yaç olduğunu gördük. Bunu da "kendimiz yapmalıyız" dedik.

Başka türlü olmuyor. Kendi teknolojisini üretebilen, KOBİ'lere icatlar çıkarabilen, patent alabilen, bürokraside görev alabilecek gençler yetiştirmek istiyoruz. Doğal olarak işletmelere ara eleman ve yönetici eleman da yetiştireceğiz.

Bu saydıklarını sağlamak için nasıl bir eğitim veriyorsunuz?

Türkiyede bir ilki yapıyoruz. Bütün Türkiye'deki üniversiteler iki sömestr, bizde ise üç sömestr. Bizim öğrenciler iki sömestr okulda, birini de işyerinde geçiriyor üstelik asgari ücret üzerinden maaş alıyor. Henüz iki yaşımızda olmamıza rağmen, ilk yılımızda en çok tercih edilen ilk 5'nci üniversite, bu yıl ise 4'üncü üniversite olduk. Kurumlar bin kişiyle imaj araştırması yaparken, biz sınava giren 1 milyon 200 bin gençle bu araştırmayı yapıyoruz.

"Gençlerimiz ana dillerinde kendilerini ifade etmeyi öğreniyor"

Yabancı dil eğitimi nasıl?

Derslerimizin tamamı Türkçe ama yabancı dili de öğretiyoruz. Ancak zorunlu İngilizce öğretirken, ikinci bir dili de çok iyi düzeyde öğretiyoruz. Şu anda en büyük sıkıntımız çok güzel gençler yetişmesine rağmen, kendilerini ana dilinde ifade etmekte zorlanıyorlar. Kendilerini ifade edemeyince de liderlik özelliklerini kaybediyorlar. Bu yüzden dili Türkçe olarak seçtik. Yüzde 55'i burslu olmak üzere 735 öğrencimiz var. 2015 yılında dünyanın sayılı üniversiteleri arasına girmeyi hedefliyoruz.

İkinci sınıftan sonra belirli bir ülke üzerine ihtisaslaştırıyoruz. Rusya'da iş yapmak isteyen bir öğrenci İngilizce yanı sıra Rus Edebiyatı, tarihi, politikası ve ekonomisini çok iyi öğreniyor.

Görev yaptığınız sürede sizi en çok etkileyen olay ne oldu?

2001 krizi sonrasında tüm Türkiye yi gezdim. İki olay beni çok etkiledi.

Bir tanesi Turgutlu'daydı. 31 tuğla fabrikasının 30'u kapalıydı. Kapalı fabrikaların bir tanesinin sahibi çay ocağında çaycılık yapıyordu. Beni çok etkiledi.

Gittiğimiz bir OSB'de de bir fabrikanın sahibi beni kapıda ağlayarak karşıladı.

"Ben ilk defa babamdan kalan fabrikada ayın 15'i oldu işçimin maaşını ödeyemedim" diyerek ağlayan işadamı beni çok etkiledi.

"2001'de Kemal Derviş '4 yıl sonra büyürüz' dedi ben 1 yıl sonra dedim"

Ama şuna inanıyorum ki, Türkiye'nin çıkışı yine Türk özel sektörü sayesinde ola-

DOĞRU ÇİVİ ÇAKAN DESTEKLENMELİ, YANLIŞ ÇİVİ ÇAKAN İSE HESAP VERMELİ

Kamu yatırımlarıyla ilgili böyle bir endişe yaşanması doğal bir durum. Zira, eskiden ekonomik büyüme, kamu harcamalarına ve iç tüketim artışına dayandırılmıştır. Sonuçta yüksek ve kronik bir enflasyon ortamı ve istikrarsız bir ekonomik yapı doğmuştu.

Kamunun on yıllar boyunca hesapsızca başlayıp hâlâ bitiremediği binlerce projede yitirilen on milyarlarca dolarlık kaynak, kamu bankalarında gizlenen 20 milyar dolarlık sözde görev zararları, son 10 yılda toplam 170 milyar dolara oluşan bütçe açıkları bunun sonucudur.

2001 krizi sonrasında bence toplumun, siyasetçilerin büyük bir kesimi, yüksek ve kronik bir enflasyon ortamı ve istikrarsız bir ekonomik yapıyla gidişatın mutlu bir sonu olmayacağının farkına varmıştır. Bence en önemli kazanım olarak, kamuda mali disiplini sağlamanın ekonomik büyümeyi olumsuz etkilemediği, tersine geleceğe dönük beklentileri olumlu yönde artırdığından, büyümeye ivme verdiğini gördük.

Öte yandan 2001 krizinden sonra zorunlu olarak kamu yatırımlarında bir yavaşlama yaşanmıştı. Bu yüzden bugün başta eğitim, hukuk ve altyapı alanlarında büyük yatırım ihtiyaçları doğmuştur. Ekonominin sağlıklı büyümesi için de bu yatırımlar gerekiyor.

Ancak bir taraftan bu yatırmaları gerçekleştirirken, diğer taraftan ekonomideki istikrarın temel sebebi olan mali disiplinden taviz vermemek gerekir. Bu noktada Kamu İhale Kurumu'nun önemi ortaya çıkmaktadır. Bu kurumun yapısı güçlendirilmeli, siyasi ve popülist önceliklerle yetki alanı daraltılmamalıdır.

Yatırım için tek ve en önemli ölçeğin ekonomiklik kuralı olduğu, siyasal önceliklerin yanıltıcı sonuçlar verdiği unutulmamalıdır. Bu sebeple de her çivi çakan değil, doğru çivi çakan desteklenmeli, yanlış çivi çakandan ise hesabı sorulmalıdır. Yeni bir yatırım seferberliğinden söz edildiği günümüzde, öncelikle bu kuralı gözönüne almalıyız.

CARİ AÇIĞIN KISA VADEDE SORUN ÇIKARMASINI BEKLEMİYORUZ

Esasen yükselen cari açık miktarının temelinde iki sebep vardır. Yapısal reformlar alanındaki yavaşlama ve bir sanayi politikası oluşturamamış olmamız. Bu iki faktör aynı zamanda yüksek büyüme hızını koruyamamamızın da temel sebepleridir. Türkiye eğer yüksek cari açık verdiği bu dönemde sağladığı dış kaynakları tüketime değil yatırıma dönüştürürse, bugünkü açıkları yarınki ihracatın öncüsü olarak görebilir. Ama tüketimin yanında, yüksek girdi maliyetlerinin tetiklediği sanayi ara malı ithalatına yönelirsek, korkarım bu fırsatı kaçırabiliriz. Ne yazık ki gidişat bu olumsuz yöne doğru gözüküyor.

Beş sene öncesine kadar, sanayi ara malı ithalatının yüzde 95'i sanayi malı ihracatında kullanılıyordu. Bugün bu oran yüzde 83'e gerilemiştir. İşte yapısal reformaları tamamlamanın önemi burada bir daha ortaya çıkıyor. Yapısal reformlardaki gecikme, daha az istihdam, yatırım, ihracat ama daha çok cari açık olarak geri dönüyor.

Öte yandan cari açığın kısa vadede bir sorun çıkarmasını beklemiyoruz. 2000 yılında 10 milyar dolarlık cari açık krize yol açmıştı. Bugün bu açık 23 milyar dolara ulaşmasına rağmen benzer bir ortam söz konusu değil. Zira 2000 yılındaki açığın sadece yüzde 1'i (112 milyon Amerikan Doları), net doğrudan yatırımla sağlanırken, yüzde 95'i kredilerle finanse edilmişti. Kamu kesimi de aldığı 9 milyar dolarlık krediyle bu finansmanda çok önemli bir rol oynamıştır. Bugünse doğrudan yatırım 5 milyar doları geçerken, kamu kesiminin cari açığın finansmanına katkısı hiç olmamıştır.

Bu güçlü sermaye girişi devam ettiği müddetçe, cari açığın finansmanında 2006 yılında da bir sorun gözükmüyor. Ama bu tablo, yurtdışı piyasalardaki likiditenin sürmesi kadar Türkiye'deki iş ve yatırım ortamının düzelmeye devam etmesine, yani yapısal reformların sürdürülmesine bağlı. Sermaye girişinin en önemli dayanağı olan istikrar ve güven ortamında yaşanacak olumsuz bir gelişme bize pahalıya mal olabilir. Nitekim 2001 krizi öncesi 7 milyar dolarlık cari açıkla baş edemezken, bugün 20 milyar doları aşan bir açıkla mücadele etmek için gerekli sağlam makroekonomik ve siyasi yapıya henüz ulaşmış durumda değiliz.

2006 yılında 20 milyarı kamu 15 milyarı da özel sektör olmak üzere yaklaşık 35 milyar dolarlık dış borç ödemesi gerçekleşecek. 25 milyar doları bulması beklenen cari açığı da eklediğimizde yaklaşık 60 milyar dolarlık bir finansman ihtiyacı doğmaktadır. Bu finansman ihtiyacı hükümetin makroekonomik manevra alanını sınırlandırmaktadır. Bölgede yaşanacak bir krizin yönetilmesi de ayrı bir sınırlama doğuracaktır. Bu çerçevede hükümetin, kamu yönetimi, yargı eğitim, sosyal güvenlik, vergi, enerji gbi temel alanlardaki yapısal reformları tamamlaması ve mali disiplini devam ettirmemesi gerekir.

cak. 2001 yılında ben bunu Kemal Derviş'e söyledim. Kemal Derviş 4 yıllık durgunluk sonrası büyümeye geçileceğini söyledi. Ben de "Türkiye 2002'de büyüyecek yeter ki bize destek olun" dedim. "Destek olun" derken para pul istemiyoruz. Manevi olarak arkamızda devletin olduğunu hissedelim. 2002'de büyümeye başladık ve bu tarihten itibaren büyüyoruz. Türkiye ilk defa özel sektör odaklı doğru bir büyüme modeli benimsedi.

Koalisyon hükümeti döneminde başbakan koltuğuna oturup açıklama yaptığınızı hatırlıyoruz, neler hissettiniz?

Kriz döneminde Kemal Derviş, Sümer Oral, Ahmet Kenan Tanrıkulu ve Tunca Toskay bir araya gelip üç gün tartıştık. Tüm sektörleri dinledik, birçok işyeri kapanıyordu. 30 Kasım'da toplantıda alınan sonuçları açıklayacaktık. Ancak Sayın Başbakan Bülent Ecevit hasta olduğu için koalisyon ortakları da açıklamayı kimin yapacağı üzerinde anlaşamadılar. Hüsamettin Özkan'ı aradılar o da "Aranızda yapamıyorsanız TOBB Başkanı yapsın siz de yanında oturun" demiş.

Sanat ile aranız nasıl, kitap okuyup sinemaya gidebiliyor musunuz?

Kitap okumaya çok vaktim kalmıyor, zaten uzun süre sonra ilk defa bugün spor yapabildim, biraz koştum ve yüzdüm. Sinemaya da gidemiyorum evde CD izleyebiliyorum.

Çocuklarınız özel işlerinizde size yardımcı oluyorlar mı?

En büyük çocuğum ABD'de işletme okudu ve şu anda işlerimizde bize yardım ediyor, henüz staj aşamasında. Diğer çocuklardan birisi Bilkent'te iktisat, diğeri iç mimarlık okuyor.